

“Jei jums nepatinka oras, palaukite truputį, - pasakė Markas Tvenas. O kiek laukti? Valandą, dvi ar savaitę? Gal geriau paskambinti oro prognozių biurui? Meškeriotojas, deja, ne visada gali pasinaudoti telefonu, o gauta prognozė dažnai panaši į senojo kaimo orų žinovo teiginį – jei nelis, bus giedra…

Tad ne prošal pačiam, pagal gamtos pažymius, suvokti, koks gali būti oras, kokių negandų galima laukti. Pirmiausiai apsidairykime aplinkui, pažvelkime į dangų. Jei aplink saulę ir mėnulį yra šviesūs ratilai – už 12-26 valandų pradės lyti arba snigti. Jei mėnulis ryškus, aiškiai apibrėžtas – šalčiai stiprės. Pravartu įsiminti ir graikų astronomo Arato žodžius, pasakytus prieš 16 amžių: jei trijų dienų amžiaus mėnulio pjautuvas švyti aiškiai, jis ryškus – lauk giedros; vėjai siautės, jei jį sups rusvas švytėjimas; jei mėnulio ragai suapvalėję ir jis žemėn atspindi mažai šviesos, liūtys užtvindys laukus. Nors tai labai kategoriški teiginiai , bet šiuolaikinis mokslas juos patvirtina ir paaiškina.

Ar galima nuspėti orą pagal vėjo kryptį? Buriuotojai labai tiksliai atspėja oro pasikeitimus , keičiantis vėjo krypčiai. Yra tokie dėsningumai ir sausumoje. Jei silpnas, nepastovus vėjas keičia kryptį, didelių oro pakitimų nebus. Bet jei keičia kryptį vidutinis ar stiprus vėjas (vėjo greitis didesnis nei 5-8 m per sekundę), pūtęs viena kryptimi, keisis ir orai. Jei vėjas sukasi į kairę (prieš laikrodžio rodyklę) ir vis stiprėja, orai keisis. Mat šis pasikeitimas susietas su atmosferinio fronto artėjimu ir slėgio kritimu. Į dešinę vėjas sukasi labai greitai ir stiprėja, kada keičiasi oro masės, o tuo pačiu metu keičiasi ir orai. Priklausomai nuo praeinančio atmosferinio fronto, gali atšilti arba atšalti, pradėti lyti smarkiau ar nustoti lyti. Tokio keitimosi metu slėgis nustoja kritęs, kuri laiką nesikeičia arba pradeda staigiai kilti. Oro keitimosi požymiai pagal vėjo krypties keitimąsi bus tikslesni, jei sugretinsime ir kitus požymius: atmosferinį slėgį, debesuotumą ir kitus.

Pagal dūmus iš kaminų taip pat galima spėti būsimą orą. Jei jie stulpu kyla iš dūmtraukio – bus giedra diena. Jei jie išlėkę iš dūmtraukio, kuokštais draikomi vėjo arba klojasi prie žemės, lauk darganos su vėju ir lietumi.

Meškeriotojai taip pat žino, kad vėjas, stiprėjantis vakare, pranašauja prastus orus. Jeigu naktis tyli, rami, o rytą atsiranda vėjas, kuris, vidur dienos sustiprėjęs, vakare pradeda silpnėti ir visiškai nurimsta – kitą dieną bus geras oras.

Gerą orą pranašauja ir pajūrio vėjai. Jei dieną vėjas pučia iš jūros į krantą, o vakare nuo sausumos jūron – bus geri orai. Taip vėjai vasarą visad pučia pajūry, jei arti nėra ciklono.

Orų atmainas galima spėti ir pagal debesų spalvas bei struktūrą, dangaus skliautas pradeda blykšti, pasirodo plunksniniai debesys – orai pabjurs. Tai ciklono požymiai – dangaus fone matoma jo viršutinė dalis. Jei ant kamuolinių debesų pradeda “augti” aukšti bokštai – artėja audra. Blogą orą pranašauja ir viršuje besijungiantys kamuoliniai debesys. O jei darosi vis ryškesni, pakraščiai aiškiai apibrėžti – tai gero ir šilto oro pranašai. Balti maži kamuoliniai debesys, atsiradę saulei patekėjus, o apie 15-16 val. vėl išnykę byloja, kad geri orai dar bus dieną ar dvi.

Daug yra požymių, pagal kuriuos galima nustatyti orų atmainas. Per daugelį amžių žmonės išmoko pagal juos beveik be klaidų nustatyti, koks bus oras tą ar kitą dieną. Jų labai daug. Štai būdingiausi.

Jei kregždės skraido pažemiui – lauk lietaus.



Vidudienį prasidėjęs lietus lis visą dieną.

Jei rytą trumpai nulijo – bus graži diena.

Jei pradeda lyti stambiais lašais, lietus greičiau praeis, negu lyjant smulkiais lašais.

Lietus be vėjo – ilgai trunkanti dargana.

Jei lyjant ant vandens atsiranda burbulai – lis ilgai.

Upėje vanduo atšyla – lauk lietaus, jei pajuosta – artėja audra.

Ryški vaivorykštė būna prieš darganą.

Jei po lietaus blogai matosi vaivorykštė ir žydra spalva joje blyški, o geltona labai intensyvi, orai greitai pagerės.

Rasa greitai išdžiūna prieš lietų, lietaus lauk, jei rasa iki vidurdienio išsilaiko.

Didelė rasa pranašauja giedrą.

Jei rytą didelė rasa ir rūkas gaubia žemę, bus graži diena.

Jei rasos lašai kabo ant lapų ar žolių, bus lietaus.

Tyli, šviesi naktis be rasos – kitą dieną pradės lyti.

Paukščiai linksmai čiulba prieš gerą orą.

Žvirbliai dulkėse maudosi – bus lietaus.

Kregždės aukštyn žemyn šaudo prieš audrą.

Visą naktį čiulbanti lakštingala žada giedrą dieną.

Žuvys iššoka ir gaudo virš vandens skraidančius vabzdžius prieš lietų.

Prieš lietų žuvys nustoja kibti.

Galvijai vakare godžiai ėda žolę – kitą dieną lis.

Šuo miega susisukęs – atšals, o jei išsitiesęs, atmetęs kojas – orai atšils.

Prieš lietų varlės šokinėja ant takų ir kelių.

Naktiniai drugiai skrenda į kambarį prieš šaltus orus.

Jei voras voratinklyje tupi nejudėdamas, artėja dargana.

Vakare žiogai garsiai čirpia – bus giedra.

Prieš lietų varlės kurkia šaižiai, nemaloniai, o prieš giedrą – švelniai.

Mėšlavabaliai prieš giedrą vakare skraido, o prieš lietų kuičiasi mėšle.

Jei vištos nesislepia nuo lietaus – lis ilgai.

“Meškeriotojų išmonės”. R. Adamonis.